

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

96

LECH NIEMOJEWSKI (1894—1952)

Lech Niemojewski urodził się 26 VIII 1894 r. w Sosnowcu. Jego ojcem był znany pisarz i publicysta Andrzej Niemojewski. Uczył się początkowo w V gimnazjum w Warszawie, potem w Szkole Handlowej Zgromadzenia Kupców m. Warszawy, którą ukończył w 1912 r. Po rocznych studiach matematycznych w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie w 1913 r. przeniósł się na studia architektoniczne, początkowo do Szkoły Politechnicznej we Lwowie, a następnie do Politechniki Warszawskiej (PW). W latach 1916—1922 równolegle studiował grafikę w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. W czasie studiów pracował jako kustosz pałacu Łazienkowskiego. Brał udział w wojnie polsko-radzieckiej.

W 1922 r. L. Niemojewski otrzymał dyplom architekta i posadę asystenta, a od 1924 r. starszego asystenta w Katedrze Projektowania Wiejskiego na Wydziale Architektury PW. W 1928 r. objął po zmarłym prof. S. Noakowskim Katedrę Historii Sztuki na tym wydziale. W 1929 r. doktoryzował się, a w 1932 r. uzyskał habilitację. W 1933 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym i do 1939 r. kierował tą katedrą, której nazwę zmieniono na: Historii Nowożytnej Architektury i Sztuki. W latach 1928—1931 wykładał również w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych, ponadto wygłaszał w radiu odczyty na temat historii sztuki nowożytnej (1929—1930).

Pierwszym zrealizowanym projektem architektonicznym L. Niemojewskiego była willa w Wejherowie (1926). W tym samym roku otrzymał (wspólnie z B. Lachertem i J. Szanajcą) pierwszą nagrodę za projekt tanich domów mieszkalnych na wystawie we Lwowie. Wśród zrealizowanych projektów L. Niemojewskiego należy wymienić m.in. stację kolejową w Szarleju-Piekarach, kościół w Białymstoku, gmachy Instytutu Propagandy Sztuki i Kwaternistrzostwa Wojskowego w Warszawie, Dom Żołnierza w Brześciu oraz willę T. Pruszkowskiego w Kazimierzu Dolnym. Był w grupie architektów, którzy uzyskali I miejsce w konkursie na projekt przebudowy pl. Zamkowego w Warszawie (1937).

Prof. L. Niemojewski interesował się również projektowaniem wnętrz. Zaprojektował wnętrze kawiarni „Centralna”, dworku Chopina w Zelażowej Woli oraz gmachu Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W 1934 r. został członkiem Komisji Doradców Artystycznych przy budowie polskich statków oceanicznych i zaprojektował osobiście wnętrza statków „Piłsudski” (1934) i „Batory” (1935). Opracował ponadto również projekty przedziałów pasażerskich wagonów kolejowych oraz projekt modernizacji technicznej Teatru Wielkiego w Warszawie (1937—1939).

We wrześniu 1939 r. prof. L. Niemojewski jako komendant Straży Obywatelskiej Mokotowa brał udział w cywilnej obronie Warszawy. W czasie okupacji wykładał na tajnym Wydziale Architektury PW oraz w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej, działającej na terenie PW. Był ponadto wiceprzewodniczącym Komisji Rzeczników Urbanistycz-

nych, która konspiracyjnie opracowywała plany odbudowy i przebudowy Warszawy.

Po upadku powstania warszawskiego znalazł się w Lublinie, gdzie uczestniczył w organizowaniu Wydziału Architektury w uruchamianej tam tymczasowo PW. 20 I 1945 r. wygłosił tam wykład inauguracyjny. Wkrótce jednak powrócił do Warszawy i włączył się w nurt prac związanych z uruchomieniem PW. Równocześnie organizował Ośrodek Naukowo-Badawczy Architektury przy Ministerstwie Kultury i Sztuki, usytuowany w Cieleśnicy na Podlasiu. Wraz z M. Spychalskim i J. Zachwatowiczem podpisał w 1945 r. apel wzywający architektów do odbudowy Warszawy i kraju. Prof. L. Niemojewski ofiarował zbiór cennych mebli Muzeum w Łazienkach jako swój wkład w dzieło odbudowy pomników kultury. W 1947 r. został członkiem Rady Odbudowy Stolicy.

7 IX 1945 r. prof. L. Niemojewski objął Katedrę Historii Architektury i Sztuki Średniowiecznej na Wydziale Architektury PW. W roku akad. 1945/46 był prorektorem PW, a w roku akad. 1947/48 dziekanem Wydziału Architektury. 25 III 1948 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. Po czterech latach (3 IV 1952) odwołano go ze stanowiska profesora PW, ponieważ jego książka „Uczniowie Cieśli. Rozważania nad zawodem architekta” wywołała dezaprobatę władz uczelni.

Dorobek piśmienniczy prof. L. Niemojewskiego obejmuje blisko 80 pozycji. Interesowały go zagadnienia teorii i historii architektury, historii sztuki klasycystycznej, projektowania monumentalnego oraz domów mieszkalnych, konserwacji obiektów pałacowych i zespołów miejskich. Będąc wybitnym znawcą architektury klasycystycznej, interesował się także awangardowymi prądami współczesnej architektury. Dokonany przez niego podział architektury polskiej pierwszej połowy XX w. na szkołę krakowską i warszawską przez wiele lat utrzymywał się w literaturze fachowej. Opracował teoretyczne podstawy rekonstrukcji trzech sal Pałacu na Wodzie oraz Kaplicy Królewskiej w warszawskich Łazienkach. Był autorem pierwszego katalogu obrazów i przewodnika po pałacu Łazienkowskim.

W latach 1930—1931 prof. L. Niemojewski pełnił funkcję prezesa Rady Stowarzyszenia Architektów Polskich, a od września 1944 r. do kwietnia 1945 r. prezesa tego stowarzyszenia. W 1934 r. został członkiem Comité Permanent International des Architectes, a w 1945 r. członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W latach 1950—1952 był członkiem Komisji Nauk Technicznych Polskiej Akademii Umiejętności.

Prof. L. Niemojewski zmarł 11 X 1952 r. w Warszawie i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim (T-IV-4/5).

Był odznaczony Krzyżem Komandorskim francuskiej Legii Honorowej (1938).

Opracowała *Aurelia Tylińska*